

Amersfoort krijgt een luxe ziekenhuis met louter éénpersoonkamers. Architect Hans van Beek denkt dat het geld bespaart: 'Je wordt sneller beter.'

TEKST: **Koos Dijksterhuis**

Genezen in het stadse groen

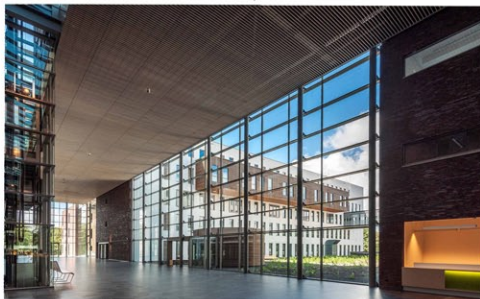
De parkeergarage moet schuil gaan achter stammen, klimop en wingerd. Naast het complex meandert het

riviertje de Eem. De polder is zo veel mogelijk de polder gelaten, bomen werden gespaard waar dat kon. FOTO'S DIRK VERVOERD

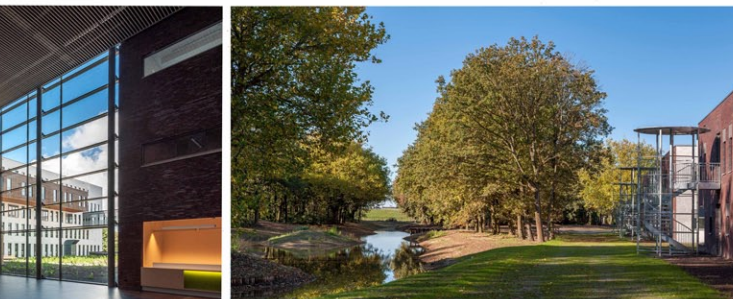
“Een gebouw met lange vingers, waar het aangrenzende landschap in door-dringt”, zegt architect Hans van Beek van bureau Pro. Van Beek ontwierp het nieuwe Meander-ziekenhuis aan de Maatweg in Hoogland, Amersfoort. Eind van het jaar gaat het ziekenhuis open. Langs het gebouw meandert straks het riviertje de Eem als vanouds de polder in. Het omliggende groen heet officieel een ecologische zone. Het Meander vervangt twee oude ziekenhuizen en heeft 550 bedden en diverse behandel-poli-klinieken ondergebracht in een opmerkelijk gebouw. Dat bestaat vooral uit een lange centrale gang. Van Beek noemde het de Laan. Aan weerszijden tekende hij zijvleugels, die als vingers uitsteken. Aan de ene kant zijn dat de poli-klinieken, aan de andere kant de verpleegafdelingen. Die sluiten met hun gangen aan op de inhammen, zodat je vanuit de diepste krochten in het grote gebouw in de verte altijd de buitenwereld en het daglicht kunt zien. De verpleeggangen kijken uit over de prachtige Eempolders, een Nationaal Landschap en weidengebied ten noorden van Amersfoort.

Op de kaart kun je goed zien hoe de Eem-polder als een grote groene wig de stad insteekt”, vertelt Van Beek. “Toen ik dat zag, dacht ik: hier moet je helemaal niet bouwen, op zo'n groene loom moet een stad zinnig zijn! Maar er was al besloten dat er een ziekenhuis zou komen. Toen dacht ik: laat ik dan een ontwerp indienen dat zo min mogelijk het landschap aantast en waarvoor geen boom te veel gekapt hoeft te worden.”

Op de plek lag een opgedoekt wapendepot van Defensie. Het terrein was verwilderd. Van Beek koos voor donkere stenen aan de buitens-gangen, passend bij de bomen ervoor. Voor de inhammen koos hij juist witte stenen, waardoor het gebouw van een afstand een luchtige, groen

De Laan, de centrale hal, en de andere hallen bieden

volop zicht op groen, wat patiënten moet verleiden van het uitzicht te gaan genieten.

pompeuze indruk maakt. Platte daken zijn groentendeels beplant met sedum, voor een goede waterhuishouding en vooral een fraai uitzicht van boven. Hoop in de gevel zijn honderd gierzwaluwnestkasten ingebouwd en de parkeergarage voor het personeel is versierd met houten stammen, waar als een camouflagenet klimop en wingerd tegenop klimmen.

Bezoekers kunnen onder het ziekenhuis parkeren, op maaiweldniveau. De Laan, de centrale hal en de andere beide hallen liggen daar boven, op de opgetijde begane grond. Bij de ingang aan de Maatweg is weinig van de auto's te zien. De Maatweg ligt op een dijkje, een meter boven het maaiveld. Van de weg kunnen fietsers en voetgangers over een brede, licht stijgende toegangsbrug van hout naar de

hoofdingang. “Daar maakten we geen massieve oprijt van, want dan hadden er bomen moeten sneuvelen”, zegt Van Beek. “De brug is om de bomen heengebouwd. Bouwers vinden bomen meestal in de weg staan. Dat werd soms een gevecht. Dan was er toch ineens een boom weg, waar dat vermeden had kunnen worden. Dat wilde ik beslist niet en door daar flink een punt van te maken, drong dat tot iedereen door.”

Het ziekenhuis is ingericht voor een maximaal comfort voor patiënten. Het opvallendst zijn de lichte gangen met weids uitzicht. Het zijn geen gewone gangen. Naar de buitengevel toe worden ze geleidelijk wijder. Wie vanuit zijn kamer een eindje wil lopen, komt meteen in de verleiding naar het uitzicht te wandelen. Er zijn steeds meer aanwijzingen dat een groen

uitzicht de genezing bevordert. “Het groen dat overal te zien is, geeft houvast”, meent Van Beek. “Je zult je minder snel verloren voelen hier.”

Vanuit de krochten in het ziekenhuis kun je in de verte altijd het daglicht zien

Beweging is gezond en wie naar boven wil, loopt eerst tegen de trap op. Voor de lift moet je net even nadenken en een stap opzij doen. Zo worden mensen uitgenodigd voor één of twee etages de trap te nemen. Dat scheelt bovendien in slijtage aan de lift en natuurlijk in energieverbruik.

De gangen zijn ook licht, dankzij hun vorm en ligging aan buitenramen. De zijes zijn gezellig te noemen, de kans is groot dat patiënten zich er door het uitzicht heen laten lokken en, als ze dat maar enigszins kunnen, hun kamer verlaten. Daarom hebben de deuren ook geen deurdranger. De deur kan open blijven staan, als de patiënt dat wil. Dat vergroot de kans op contacten en verkleint het risico op eenzaamheid. Er zijn uitsluitend éénpersoonkamers.

Verwilderd terrein met industriestemming

Natuurlijk vindt de architect dat zijn gebouw mooi in het landschap past. Maar of iedereen dat vindt? De milieuschouder waren tien jaar geleden niet bij met de locatie, vertellen Arnold Korste en Joris Hogenboom van de Milieufederatie Utrecht. Ook Natuurmonumenten, eigenaar van het naburige landgoed Coelhorst in de Eempolder, dinkt er over. Nu er eenmaal voor bebouwing is gekozen, is het volgens de milieufederatie belangrijk dat de ziekenhuistuin als ecologische verbinding is aangelegd, zoals de bedoeling was. Ook het Nationaal Landschap Arnhemheer-Emland, waar het ziekenhuis op uitkijkt, maakt er het beste van. “We zijn nu samen met de architect bezig een digitale informatietafel over het landschap te maken”, zegt Jaap Floor namens het Landschap. Die tafel komt in het ziekenhuis te staan en laat patiënten beelden en geluiden van weidvogels zien en horen. Floor: “Wij betrouwen iedere aanpassing van het open landschap, maar helaas hadden we hierover weinig te vertellen. Het terrein is buiten de grenzen van het nationale landschap gehouden.”

Willem Oxner, landschapsarchitect bij de gemeente Amersfoort, is juist enthousiast over het resultaat. “Je kunt wel zeggen dat op die plek beter helemaal niet gebouwd had kunnen worden, maar het was grond met een industriële bestemming. Er lag een mobilisatie-depot uit de Koude Oorlog, het terrein was verwilderd, het zag er best groen uit, en de betonnen depots leken op boerderijtjes, om de Russen te misleiden. Maar als de gemeente het niet van tevoren had gekocht voor het ziekenhuis, lag er nu waarschijnlijk een industrieterrein.” Amersfoort stelde volgens Oxner nogal wat landschappelijke eisen. “Daarom viel het groene ontwerp van Van Beek ook zo bij ons in de smaak”, vertelt hij. “Wij konden het ziekenhuis mooi combineren met een natuurlijk ziekenhuistuin.” Het stadscentrum van Amersfoort heeft van nature al een ecologisch lint door dat verschillende beken daar samenvloeten tot de Eem. “Met de groene tuin van het ziekenhuis wordt de ontbrekende schakel naar de polder eindelijk ecologisch opgevlodt.”

Heel luke, maar zijn éénpersoonkamers geen dure grap voor verzekeraars? “Ze zouden weleens goedkoper kunnen zijn”, grijnst Van Beek, “want daar slaap je beter en voel je je fijner en kun je altijd bezoek ontvangen. Een bezoeker is er immers om kamergenoten de drukte rond andersmans bed te besparen. Ik denk dat mensen over het algemeen sneller genezen op éénpersoonkamers, eerder ontslagen kunnen worden en dus goedkoper zijn. Het groene uitzicht overal draagt daar ook aan bij.” De Laan verbindt de hoofdingang met de achterkant, waar je over een brede trap het park bereikt. Daar liggen ook de revalidatieruimten, makkelijk te bereiken van buiten en met schuifpuien simpel open te zetten, zodat de patiënten met mooi weer al bijna buiten zijn.